

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quomodo Diabolus homicida an initio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

c. i. dixi. Consilendus & Augustinus l. 6. contra sermonem Arianorum c. 3. & 4.

§. 2. Quare, inquit, loquelam λαλιαν meam non cognoscitis? Respondet. Quia sermonem meum λογον non potestis audire. Quid differt λαλιαν & λογον hoc loco quaerit solet. Mihi pro eisdem accipi videntur. Exprobrat enim illis stuporem & caecitatem, qua non agnoscent verum esse sermonem Christi, nec approbant, ita ut non plus ex eo vilitatis capiant, quam si barbara & ignota illis lingua vteretur. Ad hoc respondet: cautam esse quia non possunt audire sermonem. Hoc est tanto odio, invidiaque; furete, ut ne quidem ad aures admittere velint. Quos enim inflammati ita homines videre non possunt, eorum nec sermones audire sustinent. Non igitur in Deum culpam non auditi sermonis transcribit, quasi ille potestatem audiendi negasset, sed praefactio odio causam assignat. Quocirca vera est Theophylacti expositio. επεν οτι ου δυνασθε ακειν τον λογον μη ανη τε ο βυλασθε. Dixit, non potestis audire, pro non vultis. Impediebat enim odium voluntarium. Ιδωδ & κηφ & φθον & ιδιαιτητα τω Αβδωλω; mendacium & invidia propriissima Diabolo.

Cacitas Iudaeorum.

VERSUS 44.

Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere. ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo. cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius.

QUESTIO I.

Quomodo ex patre diabolo Iudaei?

§. 1. Crauissima exprobratio, cum semen Abraham illi, & Deum Patrem iactarent, Christus diabolum eorum patrem esse asseuerat, & eos desideria patris sui perficere; non consistit in cognatione substantiae, sed studiorum, οση εν τη ης συζηθειαν, οδη εν τη ης προαρεσιν συζηησει. In ea coniunctione, qua sit secundum consanguinitatem, sed qua secundum electionem. Nec de ceteris modo vitiis similitudinem interpretor. Sed praecipue de magno, quo in Christum ferebantur, odio. Nisi enim Deo velut hosti infensi essent, non tam furenter in Christum inueherentur. Daemonis autem impulsu Christum oppugnant: ut Cain qui ex maligno erat, & occidit fratrem suum.

Manicheorum error.

§. 2. Manichaei locum Geneseos 1. 26. vbi homo dicitur ad similitudinem Dei factus, contrarium huic loco dixerunt. Augustinus contra Adimantum Manichaeum. c. 5. De eo quod scriptum est in Genesi, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Hunc locum Manichaei, quod scriptum est in Genesi hominem factum esse ad imaginem & similitudinem Dei, propterea dicunt novo Testamento esse contrarium, quia Dominus in Evangelio dicit Iudaeis, vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri facere vultis: ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia veritas in eo non est.

Eodem modo Epiphanius contra Caianos. Nullum autem iuxta mentem bonum aut malum dicunt, sed iuxta naturam. Et primum quidem videamus de Cain, quomodo vetus Testamentum dicit: Maledictus tu a terra qua aperuit os suum ut susciperet sanguinem fratris tui ex manu tua. Et rursus: Maledictus tu in operibus tuis, & eris gemens ac tremens in terra.

Consensu autem veteri Testamento Dominus in Evangelio de hoc dicit, quando Iudaei dicebant, nos patrem habemus Deum: Dominus vero ad ipsos dixit, vos filij estis patris vestri diaboli, quia mendax est. nam & pater ipse mendax erat: ille homicida erat, & in veritate non mansit. Quum loquitur mendacium ex propriis loquitur, quia pater ipse mendax erat. Vnde etiam aliae haereses vbi audierunt verbum hoc, patrem quidem Iudaeorum diabolum esse dicunt.

Et contra Archonticos. Dicunt autem hi, velut etiam supra a me indicatum est, diabolum esse filium septima potestatis, hoc est ipsius Sabaoth. Esse autem Sabaoth Deum Iudaei. Diabolum vero malum eius filium, qui cum sit in terra, aduersetur proprio patri. Et ipsius patrem neg, talem esse, neque verus esse incomprehensibilem Deum, quem patrem vocant, sed sinistra esse potestatis. Porro rursus aliam fabulam hi narrant. Diabolum, inquit, progressus ad Euum, copulatus est ipsi velut vir mulieri, & genuit ex ipsa & Cain & Abel, quapropter restitit alter alteri, propter emulationem quam mutuo exercebant, non eo quod placuit Abel Deo, velut veritas ipsa habet, sed alium errante, rationem asserunt: quoniam inquit, amabant ambo sororem suam propriam, & ea de causa insurrexit Cain aduersus Abel & occidit ipsum. Ex natura enim dicunt ipsos ex semine diaboli, velut dixi, natos esse.

Haec enim illam terribilissimam hodie nonnulli recipient, qui ex Lutheri schola prodierunt & libris scriptis defenderunt, Flaciani, & Cyriacus Spangebergicus, Christoph. Irenaeus, Matthias Schneider, Hieronym. Opitius, Tobias minister Ratisbonensis, eorum consortes Manichaei, qui peccatum originale essentiam hominis dixerunt, ideoque eius creationem bono principio tribuere non poterunt.

Verum constat ista de imitatione Satanae, de obedientia illi praestita, impietatis successione, non mutatione naturarum fieri. Ambrosii l. 4. in Lucam de successione malitiae interpretatur.

Eodem modo Augustinus l. 1. c. 13, contra Petilianum. Hebraei autem valde impios vocabant filios Belial. Christus Iudam Ioan. 6. 70. Iudam vocat diabolum. Sic i. Reg. 25. 17. & 3. 29. 21. 10. & 11. 13. Filii Belial vocantur filii Diaboli. Caesarius Arelatens. hom. 18. prolixè exponit.

Vide & Macarium hom. 46. Commune autem est naturis rerum vt sit pem suam referat soboles. ενασεν οδ ψυχη μαα ποτς ιδωις ενακα τον εσιν. Omne enim gentium simile est gignentibus. η οδ ανακαυοις αυτς εκει εσιν, εγς κηφ εψωηη. Requit enim eius ibi est, unde & ortum est.

QUESTIO II.

Quomodo diabolus homicida ab initio?

§. 1. Ab initio homicida fuit, nam tentando, atq; vincendo, tentatos occidit: omnes n. cor. pote, multietiam animam mortui sunt, nempe morte secunda. Sap. 2. Deus creauit hominem inexterminabilem, & ad imaginem similitudinis suae fecit illum, inuidiam autem mors introiit in orbem terrarum.

Homicida ab initio aliter non fuit, vt ait Leo, nisi, quia primos homines veneno suae mortificauit inuidiae. Vide Theodoretum, Eucherium, Bedam Chrysostomum, Augustinum in Gen.

Bellarminus l. 3. cap. 2. de amissione gratiae & statu peccati. S. Prosperi & Augustini & Prosperi sententiam citat, qua videntur affirmare, tentationem diaboli, in primis antegressam oculum superbiae; sed ipse eos excusat, & interpretatur, non de superbia omnem tentationem antecedente, sed quae in ipsa tentatione sit nata. Sic enim loquitur S. Prosperi l. 2. de vita contemplatiua cap. 19. Et mihi quidem videtur quod non ederent de ligno prohibito, nisi concupiscerent, & non concupiscerent nisi tentati: nec tentarentur nisi desererent: nec desererent nisi ipsi desererent.

ADAMI CONZEN
112
+ Evangelium
CVI
11

venit Deum nisi superbirent, & similitudinem Dei miserabiliter appetissent: ad quam periculi essent sine corporis morte. si sub Deo suo viventes, preceptum quod acceperant custodissent: ut qui posse non mori acceperant in natura, non posse mori consequerentur in gloria: & ibi accepturi essent premium non posse peccare si hic eorum meritum fuisset; peccata non luisse. Non igitur a creatore suo in creaturam divinitatis affectatione collapsos moveret aperta concupiscentia, nisi eos ante corrupisset occulta superbia: nec eis ante serpentem diaboli propinaret tam ferale consilium, nisi prius eorum deprehenderet appetitum. Si, inquit, gustaveritis de ligno scientiae boni & mali, aperientur oculi vestri & eritis sicut Dii, scilicet entes bonum & malum.

Quocirca mendace calumniandi libidine accusat Bellarminum Pareus, quasi patres illas vellisset. Non est enim vellicare, verba eorum alioqui dubia, adducere, & ostendere ex eisdem patribus, mentem loquentium esse bonam; ideoque in verbis bonum sensum esse. De Augustino, in defensione Bellarmini suo loco dixi.

§. 2. Suum Deum ab homicidio diaboli non magis Calvinista quam ipsum Satanam defendere possunt. Nam homicidium illud Deum decrevisse Pareus ait, aliorum vero maior est scitities, nam Deum sua omnipotentia homicidij causam esse contendunt. Idolum enim Calvinistarum, ut ipsi docent, gloriae suae scelera, & poenas miserorum impendit.

QUESTIO III.

Quomodo in veritate non stetii?

§. 1. Chrysostomus de ipsius etiam diaboli lapsu, non de fiane tantum qua hominem circumvenit accipi posse docet. Nam *ἐν τῷ ἀληθεῖ*, interpretatus est. *ἐν τῷ ὀρθῷ βίῳ*. In vita recta. ita Iudas 6. dicitur non servasse principatum suum; nam & Satan in iustitia atque integritate creatus est. Recentiores veritatem veterum fidelitatem, idque indicari voce Hebraea *אמת* arbitrantur. Desit ille quidem Deo fidelis esse, sed hoc loco plus aliquid significatur; nempe tota Angelorum in demones commutatio, defectio & Apostasia, mendacium quo Eam decepit. Item. l. 5. cap. 22. & 23. de demone mentiente interpretatur. Mendacium itaque loquitur ex propriis, non enim auctor mendaciorum Deus est. Sed ipse diabolus est pater mendacii. Non significat patrem diaboli mendacem esse, ut Zvinglius interpretatur. *Eni uenerunt ad alium seculum*. Id quod etiam Nonnus putavit.

ὁ δὲ τὸς αὐτὸς, ὁ Θεὸς, ὁ δὲ δὴ μὲν ὁ ἐν ἡμῶν ὁ
Mendax ipse, mendace ex genitore.

VERSUS 45. 46. & 47.

Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.

QUESTIO I.

Cur non credant Christo Iudaei?

§. 1. Ingenio esse depravatissimo demonstrat, ad Deo ad mentendum prompto, alieno a veritate

ut idcirco non credant, quia vera Christus dicit. Nam veritas nova, inassuetaque ad aures infidelium accidit, easque percellit tale ingenium; Reg. 22. 8. in tege impio cernitur. Nonnus habet:

ὅτι αὐτὸς ἐκεῖνος, ὁ πῶς ὁ εἶς ὁ ἴδιος

Vobis ipse dixi, & non creditis mihi. Id vero mihi in illis excusari potest, quod personam ex offi sint, in qua nullum delictum deprehenderunt: quem accusare non possunt.

§. 2. Bucerus haereses suas eodem modo nobis approbare conatur. Notandum esse ait, suam, & suorum doctrinam cum reprehendi & culpari non possit, non tamen fidem eperire. Grauterque ut & Bullingerus accusat eos qui suis non credunt.

Respondeo ridiculam esse ratiocinationem. Veritatem praedicanti credendum est, at nos clare, discreteque negamus vera esse, quae Bucerus praedicavit. Simpliciter dicimus non esse veram doctrinam aduersariorum, & per singula dogmata probamus: nec Bucerus ipse id negare potuit, ut qui toties eam mutavit, novus inter Lutheranos & Zvinglianos cothurnus. Doctrinae aduersariorum omnia obstant. Neque enim vera est, & nouitate, schismate, varietate sibi fidem derogat. Falsitas eius multis veterum, multis recentiorum concionibus & scriptis ostensa est. Nec ab aduersariis probata est. Affirmanti autem incumbit probatio.

VERSUS 48. & 49.

Responderunt ergo Iudaei, & dixerunt ei, Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & demonium habes? Respondit Iesus, Ego demonium non habeo: sed honorifico patrem meum; & vos in honoraistis me.

QUESTIO I.

Quid sit ex Deo esse?

§. 1. Duplex interpretatio. 1. Electum esse, regeneratum esse. Posterior est vera. Nam qui regeneratus est, audit, qui reprobus est, etiam saepe audit, licet non perseueret: & qui electus est, antequam gratiam adoptionis acceperit, non audit. Qui igitur electus est, & iustificatus audit, & si aliquando a iustitia recedat, non tamen morietur, quin ante audiat, & conuertatur. Horribile potro signum reprobationis est, contemptus verbi Dei: sicuti est contrario electionis, amor diuinorum eloquiorum.

Regenerati audiunt.

Damnationis tesseram Iudaei producunt, cum dicunt Nonne bene dicimus quia Samaritanus es, & demonium habes? Samaritanum ob legis neglectum appellant, reprehensionem conuictio pensantes. Demonium habere calumniantur, quod cogitationes eorum notit. Quod gloriam Dei in se transferre videretur. Vere Chrysostomus *ὁ ἰσχυρὸς ἡ μανία δὸναι τὰς τῶν δεινῶν αἰσῶν τῶν τοῦ*. Quod sublime est, apud valde insensatos furor videtur.

§. 2. Mansuete calumniatoribus responderet. Ego demonium non habeo; Sed ut Augustinus, vitam dono. Non enim meam gloriam quero, sed Dei; suam gloriam diabolus quatit.

VERSUS